

SYLABUS PRZEDMIOTU – SZKOŁA DOKTORSKA
CYKL KSZTAŁCENIA OD 2019 DO 2023
CYKL KSZTAŁCENIA OD 2020 DO 2024

OGÓLNE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE				
Tytuł przedmiotu		Związki między literaturą a innymi sztukami w polskiej sztuce XXI wieku		
Nazwa jednostki realizującej przedmiot		Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Rzeszowskim		
Typ przedmiotu (<i>obowiązkowy, fakultatywny</i>)		Przedmiot obowiązkowy fakultatywny interdyscyplinarny do wyboru		
Rok/semestr		Rok II i III, semestr letni		
Dyscyplina		literaturoznawstwo		
Język wykładowy		j. polski		
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu		Dr hab. Magdalena Rabizo-Birek, prof. UR		
Imię i nazwisko osoby prowadzącej/osób prowadzących przedmiot		Dr hab. Magdalena Rabizo-Birek, prof. UR		
Wymagania wstępne		Znajomość literatury polskiej i powszechnej oraz poetyki, teorii literatury i metodologii badań literackich na poziomie studiów magisterskich II stopnia. Podstawowa wiedza o sztuce dawnej i nowoczesnej.		
STRESZCZENIE PRZEDMIOTU				
(syntetyczny opis treści oraz celów przedmiotu; 100-200 słów)				
<p>W ramach przedmiotu przedstawione zostają główne problemy i zagadnienia związków między sztukami na przykładzie literatury i sztuki polskiej (oraz komplementarnie obcej) w XXI wieku. Zarysowuje się dzieje badań nad związkami sztuk od starożytności po XXI wiek. Charakteryzuje najważniejsze pojęcia i gatunki (<i>ut pictura poesis, ekhprasis/ekfaza, mimesis, alegoria, symbol, obraz, „sztuka nieczysta”, powieść o artyście</i>), główne kierunki badań (komparatystyka) oraz nowe ujęcia metodologiczne (zwrot ikoniczny/pikturalny; <i>Visual Studies</i>). Przedmiot ma na celu zwrócenie uwagi na: wielość i różnorodność form istnienia sztuk w literaturze najnowszej, wynikającą ze zmian zachodzących w ostatnich dekadach na terenie sztuk wizualnych i muzyki (np. wpływy innych kultur i nowych technologii); nowe, synkretyczne gatunkowo i rodzajowo formy ich wyrazu (np. sztuka znaku, happening, performance, sztuka „żywa”, <i>street art</i>, sztuka konceptualna, sztuka krytyczna, sztuka komputerowa); funkcję jaką te nawiązania pełnią w wybranych utworach literackich, plastycznych i muzycznych. Finalnie uczestnicy zajęć zastosują zdobytą wiedzę do przygotowania prac pisemnych na wybrany temat związany z problematyką wykładów i ćwiczeń. Najlepsze prace/najlepsza praca ma szansę publikacji w dziale „Teksty Naukowe” pisma literacko-artystycznego „Faza” lub w innych periodykach naukowych.</p>				
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU I METODY WERYFIKACJI				
Symbol efektu uczenia się	Zakładane efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK (symbol)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., itp.)	Metody weryfikacji (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt itp.)
Wiedza Lp.	Zan i rozumie			
1.	światowy i polski dorobek, obejmujący podstawy teoretyczne oraz zagadnienia związane z badaniem związków między	P8S-WG/1	W., Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna

	literaturę i innymi (m.in. pojęcia: <i>ut pictura poesis</i> , <i>mimesis</i> , ekfrazja, symbol, alegoria, komparatystyka literacka, intersemiotyczność			
2.	główne tendencje rozwojowe w badaniach związków między literaturą a innymi sztukami.	P8S-WG/2	W., Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna
3.	metodologię badań naukowych	P8S-WG/3	W., Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna
Umiejętności Lp.	Potrafi			
1.	wskazać nawiązania do innych sztuk obecne w dawnej i nowej literaturze; analizować funkcje jakie pełni, opisywać formy wyrazu, wykorzystując narzędzia poetyki i komparatystyki literackiej, wskazując wspólne tropy różnych sztuk (obraz, symbol, alegoria, metafora, warstwa brzmieniowa, motywy). Samodzielnie formułuje problematykę własnej pracy i tworzy studium, w którym twórczo rozwija zastany stan badań nad związkami między sztukami w literaturze najnowszej.	P8S-UW/1	W., Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna
2.	Referuje i krytycznie ocenia istniejący w prezentacji/referacie stan badań komparatystycznych, stawia pytania, formułuje wnioski, inicjując debatę i uczestnicząc w dyskursie naukowym podczas konwersatoriów. Rozumie teoretyczne pojęcia literaturoznawczego dyskursu i stan badań nad pokrewieństwami i związkami między sztukami, estetyką, intersemiotycznością i komparatystyką.	P8S-UW/2 P8S-UK/1 P8S-UK/3 P8S-UK/4 P8S-UK/5	Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna
3.	Upowszechnia wyniki działalności naukowej, także w formie popularnej	P8S-UK/2	Ćw.	wypowiedź ustna
Kompetencje społeczne Lp.	Jest gotów do			
1.	jest gotów/gotowa do wykorzystania zdobytej wiedzy we własnej praktyce badawczej i dydaktycznej w zakresie opisu, analizy i wartościowania relacji między sztukami w literaturze najnowszej	P8S-KK/1 P8S-KK/3	Ćw.	wypowiedź ustna, praca pisemna
2.	jest gotów do inicjowania działań na rzecz interesu publicznego	P8S-KO/2	Ćw.	wypowiedź ustna
FORMY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH, WYMIAR GODZIN I PUNKTÓW				

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw./Konw.	Lab.	Pra kt.	Inne	Liczba pkt. ECTS
IV i VI	5	10	—	—	—	0
METODY DYDAKTYCZNE						
Wykład z prezentacją multimedialną, Ćwiczenia - dyskusja, referaty (prezentacje) doktorantów						
TREŚCI PROGRAMOWE						
<p>1. Wykład / Konwersatorium:</p> <p>1. Związki literatury ze sztukami plastycznymi – przegląd najważniejszych pojęć od starożytności po współczesność (<i>ut pictura poesis; mimesis</i>, ekfrazy, muzeum, komparatystyka, intersemiotyczność, symbol, alegoria, metafora, „sztuka nieczysta”, zwrot ikoniczny (piktorialny), Visual Studies) – 2 g.</p> <p>2. Współczesne polskie (o)powieści o artystach na tle dziejów gatunku – 2 g.</p> <p>3. Tematy i wątki muzyczne w literaturze polskiej XXI wieku – 1 g.</p> <p>2. Ćwiczenia / laboratoria / inne:</p> <p>1. Wątki artystyczne w wybranych opowiadaniach Olgi Tokarczuk z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i> (opowiadanie tytułowe, <i>Bardo. Szopka, Zdobycie Jerozolimy. Raten 1675; Ariadna na Naksos, Tancerka</i>) – 4 g.</p> <p>2. Poetyckie ekfrazy np. tomu <i>Ekfrazy</i> Andrzeja Buszy – 2 g.</p> <p>3. Powieść o artyście / (o)powieść o artystce - Jacek Dehnel, <i>Krivoklat</i> (2016); Małgorzata Czyńska, <i>Kobro. Skok w przestrzeń</i> (2015) – 4 g.</p> <p>4. Artyści dwóch sztuk: Ewa Kuryluk, <i>Feluni. Apoteoza enigmy</i> (2019); Henryk Waniek, <i>Notatnik i modlitewnik duchowy</i> (2013) – 3 g.</p> <p>5. Muzyczność i wątki muzyczne w prozie – Krzysztof Varga, <i>45 pomysłów na powieść. Strony B singli 1992–1996</i> (1998), <i>Tequila</i> (2001) – 3 g.</p>						
WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)						
<p>Doktoranci zapoznają się z lekturami obowiązkowymi i (wybranymi) uzupełniającymi; biorą udział w dyskusji na zaproponowany w temacie zajęć temat, m.in. opracowują temat ćwiczeń i prezentują go na zajęciach).</p> <p>Warunkiem zaliczenia wykładu jest obecność na nich (konieczne jest ustne zaliczenie nieobecności, np. przez zreferowanie omawianego zagadnienia na podstawie wskazanych lektur).</p> <p>Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest aktywny w nich udział (przygotowanie się do nich, referowanie przeczytanych lektur) oraz praca pisemna (szkic, studium – 7–15 stron znormalizowanego maszynopisu z przypisami i bibliografią), związana z tematyką wykładów i ćwiczeń (problem i temat wymyśla student/ka wedle proponowanych na wykładach i ćwiczeniach zagadnień, temat ma być uzgodniony z wykładowczynią i przez nią zaakceptowany). Może nim być przykładowo: analiza i interpretacja wybranego utworu – wierszy lub poematu, tomu poezji, opowiadania, kilku opowiadań, powieści, reportażu, biografii, eseju (tomu esejów), studium dotyczące jakiegoś motywu, wątku lub tematu (np. muzeum, powieści o artyście, wątków plastycznych lub muzycznych w literaturze XXI wieku). Na ocenę z ćwiczeń składa się suma ocen w proporcji pół oceny – przygotowanie materiałów oraz prezentacji do ćwiczeń (minimum jedna prezentacja) i aktywność, ocena merytoryczna wypowiedzi; pół oceny – ocena za pracę pisemną.</p> <p>Kryteria oceny prac pisemnych:</p> <p>bardzo dobry (5):</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca świadczy o bardzo dobrym opanowaniu problematyki przedmiotu zajęć, właściwie użyte cytaty i odniesienia do literatury podstawowej i uzupełniającej; - samodzielność myślenia, krytycyzm, swoboda interpretacyjna; - całość stanowi oryginalną kompozycję odpowiadającą założeniom tematu; - poprawność na wszystkich poziomach organizacji semantycznej i językowej tekstu: terminologiczna, rzeczowa, brak błędów ortograficznych, interpunkcyjnych i gramatycznych; - tekst czytelny i estetyczny (względy edytorskie). 						

Dobry (4):

- dobór materiału literackiego/językowego i sposób jego wykorzystania świadczy o zrozumieniu tematu;
- temat ujęty jest logicznie, widoczna jest samodzielność wnioskowania;
- praca jest poprawna pod względem kompozycji, stylu, języka;
- dopuszcza się drobne nieścisłości rzeczowe;
- styl poprawny, klarowny, poprawna ortografia: dopuszczalne są nieliczne usterki stylistyczne, gramatyczne, interpunkcyjne.

Dostateczny (3):

- temat został zrozumiany, ale przy jego interpretacji nie wykorzystano pełnego materiału programowego;
- mała precyzja w wypowiedaniu sądów i wnioskowaniu;
- ujęcie tematu mało oryginalne;
- występują zaburzenia kompozycyjne, nieliczne błędy rzeczowe, stylistyczne, ortograficzne, gramatyczne, interpunkcyjne.

Niedostateczny (2):

- błędne zrozumienie tematu lub niezgodność pracy z tematem;
- powierzchowna znajomość programowych tekstów literackich i literatury przedmiotowej;
- błędna lub uproszczona interpretacja treści;
- brak spójności tekstu;
- rażące błędy rzeczowe;
- liczne błędy stylistyczne, gramatyczne, interpunkcyjne i ortograficzne;
- praca jest w całości lub w części plagiatem.

CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY DOKTORANTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny realizowane w kontakcie bezpośrednim wynikające planu z studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	—
Godziny realizowane samodzielnie przez doktoranta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	40
SUMA GODZIN	55
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	0

LITERATURA

Literatura podstawowa:	<ul style="list-style-type: none">• Mieke Bal, <i>Czytanie sztuki?</i>, przeł. M. Maryl, „Teksty Drugie” 2012, nr 1-2.• Adam Dziadek, <i>Ekfrazja</i> [w:] <i>Ilustrowany słownik terminów literackich. Historia, anegdota, etymologia</i>, red. Zbigniew Kadłubek, Beata Mytych-Forajter, Aleksander Nawarecki, Słowo/obraz. Terytoria, Gdańsk 2018, s. 150-153.• M. Davidson, <i>Ekphrasis a postmodernistyczne wiersze-obrazy</i>, przeł. S. Mróz, A. Warmiński [w:] <i>Estetyka na świecie</i>, t. 3; red. Maria Gołaszewska, Kraków 1991.• H. Holländer, <i>Literatura – malarstwo – grafika. Interakcje, funkcje i konkurencja</i>, przeł. K. Lukas [w:] <i>Ut pictura poesis</i>, red. M. Skwara i S. Wysłouchowa, Gdańsk 2006, s. 188-244.• Horacy, <i>List do Pizonów</i>, przeł. T. Sinko [w:] <i>Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku</i>, wybór i oprac. J. Białostocki, Gdańsk 2001, s. 34-37.• Roman Krzywy, <i>Ekfrazja</i>, [w:] <i>Słownik rodzajów i gatunków literackich</i>, red.
------------------------	--

	<p>Grzegorza Gazda, Warszawa 2012, s. 248-251.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izabela Adamczewska, <i>Powieść o artyście</i> [w:] <i>Słownik rodzajów i gatunków literackich</i>, red. G. Gazda, Warszawa 2012 s. 802; • Stanisław Kryński, <i>Powieść o artyście. Problemy odmiany gatunkowej</i>, „Ruch Literacki” 1993, z. 4, s. 417-433. • G. E. Lessing, <i>Laokoon albo o granicach malarstwa i poezji</i>, przeł. K. Bronikowski, https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/laokoon.html lub inne wydanie: <i>Lakoon, czyli o granicach malarstwa i poezji</i>, przeł. H. Zymon-Dębicki, Kraków 2012.
Literatura uzupełniająca:	<ul style="list-style-type: none"> • Janina Abramowska, <i>Alegoreza i alegoria w dawnej kulturze literackiej</i> [w:] <i>tejże, Powtórzenia i wybory</i>, Poznań 1995, s. 53–87. • Jan Białostocki, <i>Symbole i obrazy</i> [w:] tegoż, <i>Symbole i obrazy</i>, t. I, Warszawa 1981, s. 12-40. • Jan Białostocki, <i>Symbole i obrazy</i> [w:] tegoż, <i>Symbole i obrazy</i>, t. I i II, Warszawa 1981. • Gotfried Boehm, <i>O obrazach i widzeniu. Antologia tekstów</i>, red. D. Kołacka, przeł. M. Łukasiewicz, A. Pieczyńska-Sulik, Kraków 2014. • Adam Dziadek, <i>Problem „ekphrasis” – dwa „Widoki z Delft” (Adam Czerniawski i Adam Zagajewski)</i>, „Teksty Drugie” 2000, z. 4. https://rcin.org.pl/Content/59028/WA248_76128_P-I-2524_dziadek-problem_o.pdf • Adam Dziadek, <i>Obrazy i wiersze. Z zagadnień interferencji sztuk w polskiej poezji współczesnej</i>, Katowice 2004. • Umberto Eco, <i>Poetyka dzieła otwartego</i>, [w:] tegoż, <i>Dzieło otwarte. Forma i nieokreśloność w poetykach współczesnych</i>, przeł. J. Gałuszka i inni, wyd. dowolne. • Filostrat Starszy, <i>Obrazy</i>, przeł., komentarz i wstęp Roman Popowski, Kraków 2004. • Aleksander Fiut, <i>Poetyckie przygody z malarstwem</i> (rec. A. Busza, <i>Ekfrazy</i>), „Fraza” 2020, nr 3-4, s. 303-306; http://fraz.a.univ.rzeszow.pl/fraza_pdf/Fraza_109-110_www.pdf • Andrzej Hejmej, <i>Muzyka w literaturze. Perspektywy komparatystyki interdyscyplinarnej</i>, seria „Horyzonty Nowoczesności”, Universitas, Kraków 2008 (wyd. II: 2012) • H. Hoffstätter, <i>Symbolizm</i>, przeł. S. Błaut, Warszawa 1980 (tam: <i>Formy stylowe symbolizmu</i>, s. 81-164.) • Anna Grodecka, <i>Wiersze o obrazach. Studium z dziejów ekfrazy</i>, Poznań 2009 (tam <i>Wstęp</i>). • <i>Intersemiotyczność. Literatura wobec innych sztuk (i odwrotnie)</i>, red. S. Balbus, A. Hejmej, J. Niedźwiedź, Universitas, Kraków 2004. • Alina Kowalczykova, <i>Świadectwo autoportretu</i>, Warszawa 2008. • Stanisław Kryński, <i>Artysta – świat. W kręgu międzywojennej prozy o artyście</i>, Rzeszów 2003. • <i>Literatura a malarstwo – malarstwo a literatura: panorama myśli polskiej XX wieku</i>, pod red. G. Królikiewicz i in., Kraków 2009. • Andrzej Makowiecki, <i>Młodopolski portret artysty</i>, Warszawa 1971. • Michał Paweł Markowski, <i>Ekphrasis. Uwagi bibliograficzne z dołączeniem krótkiego komentarza</i>, „Pamiętnik Literacki” 1999, z. 2. https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Pamietnik_Literacki_czasopismo_kwartal_ne_poswiecone_historii_i_krytyce_literatury_polskiej_r1999-t90-n2-s229-236.pdf • Michał Paweł Markowski, <i>Pragnienie obecności. Filozofie reprezentacji od Platona do Kartezjusza</i>, Gdańsk 1999. • Zofia Mitosek, <i>Mimesis. Zjawisko i problem</i>, Warszawa 1997.

- Maria Podraza-Kwiatkowska, *Pojęcie symbolu* [w:] tejsze, *Symbolizm i symbolika w poezji Młodej Polski*, Kraków 1994, s. 15-45.
- *Pogranicza i korespondencje sztuk* (red. T. Cieślukowska i J. Sławiński, Wrocław 1980)
- Mario Praz, *Mnemozyne. Rzecz o powinowactwie literatury i sztuk plastycznych*, przeł. W. Jekiel, Warszawa 1981.
- Ryszard K. Przybylski, *Literatura awangardowa wobec sztuk plastycznych* [w:] *Polonistyka w przebudowie*, t. I, zespół p. przew. M. Czerwińskiej, Kraków 2005, s. 364-378.
- Magdalena Rabizo-Birek, *Malarz i pisarz. Przypadek Henryka Wańka* [w:] *Tożsamość i rozdwojenie. Rekonesans. Materiały z V Sesji Naukowej z cyklu „Świat jeden, ale nie jednolity”*, red. i wstęp Lidia Wiśniewska, Wyd. Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2002, s. 223-240
- M. Rabizo-Birek, *Piosenki prozą - o narodzinach nowego gatunku* [w:] *20 lat literatury polskiej 1989–2009 t. 1, cz. 2. Życie literackie po roku 1989* pod red. D. Nowackiego i K. Uniłowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2011, s. 210-231.
- M. Rabizo-Birek, *Portrety artystów w „czasie marnym” w powieściach początku XXI wieku* [w:] *Z problemów prozy. Powieść o artyście* pod red. Wojciecha Gutowskiego i Ewy Owczarz, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 445-460.
- T. Todorov, *Symbolizm i interpretacja*, przeł. J. Nowicka, „Literatura na Świecie” 1983, nr 12, s. 273-279.
- *Ut pictura poesis*, red. M. Skwara i S. Wyśtouch, Gdańsk 2006.
- S. Wyśtouch, *Literatura i sztuki wizualna*, Warszawa 1994.
- *Z problemów prozy. Powieść o artyście*, red. Wojciech Gutowski, Ewa Owczarz, Toruń 2006.